

Älvsborgarna

Kamratföreningsförbundet Älvsborgarna KFFÄ

NR 1 • 2024

Ett sista nummer?

Älvsborgsregemente firar 400 år

Remmene skjutfälts historia

Järnvägarnas betydelse för Göteborg och hamnen

Säve flygfält behövs i Försvarsmakten!

Intervju med vår senaste rymdfarare

SKALL NÅGON LOGA BORT?

Älvsborgarna

Du som läser detta noterar säkert att tidningen är påfallande mycket tunnare än vad som varit fallet de senaste åren. Du noterar säkert också att där texten du nu läser återfinns normalt inledande ord från garnisonschefen i Göteborg.

Bägge förändringarna är föranledda av samma orsak. I samband med internrevisionens revision av MR V har uppdragats ett antal förhållanden gällande utgivningen av tidningen som föranlett både MR V och Amf 4 att för närvarande avstå från bidrag till tidningen. Synpunkterna handlar i första hand om oklarheter i ledningsförhållanden och ansvar samt i något fall om principer för upphandling. Försvarsmaktsledningens, åtminstone hittills, återhållsamma inställning till lokal informations-spridning spelar kanske också in. Eventuellt fortsatt stöd och bidrag från Försvarsmakten torde i hög grad vara beroende av den slutliga rapporten och rekommendationerna från internrevisionen.

På annan plats i tidningen återfinns en historik över Älvsborgarna. Tidningen syftar till att ge försvarsupplysning i ett av landets viktigaste operativa områden. Den som läser Älvsborgarna får underlag för att själv föra samtal och svara på frågor om vad som sker i Göteborg och Västra Götaland. Det bedöms därför angeläget att tidningen kan fortsätta ges ut. Innehållet bör därför också vara så brett som möjligt för att skapa intresse. Den bör också ges så bred utbredning som möjligt.

Ett sista nummer?

Kort historisk återblick runt tidningen Älvsborgarna

Tidningen Älvsborgarna såg dagens ljus våren 2007. För att förstå tidningens tillkomst måste man dock backa till millennieskiftet och FB 00. Detta beslut innebar att hemvärdet skulle omstöpas för att i allt väsentligt ersätta förmågan till väpnad strid över hela ytan. Detta innebar att begreppen hemvärnskrets respektive hemvärnsområde ersattes med bataljons- respektive kompanibegreppet.

Militärdistriktet som uppsattes som ersättning för Militärområdena underställdes totalt 130 hemvärnsbataljoner.

Nyckelordet för att förstå tidningen Älvsborgaren är "humankapital". Förenklat innebär begreppet i hemvärnssammanhang att ta till sig att varje befintlig eller presumtiv hemvärns-soldat representerar minst en miljon i humankapital. Denna summa är vad det lågt räknat kostar att utbilda en soldat.

Den som har förmåga att göra så inser snabbt att kostnaden för Älvsborgarna mer än väl uppvägs om tidningen bidragit till några enstaka hemvärnssoldater under åren efter

Då som sagt både MRV och Amf 4, åtminstone för stunden, dragit sig ur publiceringen av tidningen, både redaktionellt och ekonomiskt, är denna upplaga tunnare än vanligt. Så kan det inte vara fortsatt, för att informationen och spridningen skall bli relevant krävs medverkan från Försvarsmakten.

Vi som är ansvariga har beslutat att tidningen ges ut i detta avslutande sommarnummer i tryckt form, därefter är det högst sannolikt att den framgent kommer att ges ut i elektronisk form. Slutligt beslut i frågan torde behöva fattas under tidig höst.

En framtida digital lösning innebär potentiellt att tidningen kan produceras utan ekonomiskt bistånd från Försvarsmakten, vilket torde göra det enklare för organisationsenhet, eller enskilda medarbetare, att bidra med redaktionellt underlag.

Det finns självklart fördelar med en tryckt tidning, men det finns också nackdelar, inte minst kostnadsmissigt. Den digitala versionen har också fördelen av att ha en obegränsad upplaga, det gäller bara att se till att kunskapen om var man hittar tidningen på nätet sprids på ett effektivt sätt.

För Kamratföreningsförbundet Älvsborgarna (KFFÄ)

SVANTE BERGH

**ORDFÖRANDE ÄLVSBORGS REGEMENTES
KAMRATFÖRENING**

PETER ADOLFSSON

**ORDFÖRANDE GÖTEBORGS GARNISONS
KAMRATFÖRENING**

ÄLVSBOGARNNA är ett samarbete mellan Göteborgs garnison, Kunglig Älvsborgs Regementes kamratförening, Garnissonssällskap/ kamratföreningen Göteborg. Vidare medverkar traditionsföreningarna genom FVMA. Redaktör är John-Olov Fridh, john-olov.fridh@hotmail.com, Göteborgs Garnison, Box 5155, 426 05, V Frölunda. Ansvarig utgivare är Peter Adolfsen.

Tidningen Älvsborgarna är politiskt oberoende, och har som syfte att ena och stärka kunskapen och förbandsandan inom Göteborgs garnison, samt i anslutna frivilliga organisationer.

Tidningen ska också öka omgivningens kunskap och förståelse för garnisonen och dess enheter

Den är också ett forum för kamratföreningar med intresse av ett starkt försvar i väster.

Tidningen strävar även efter att belysa viktiga delar inom återuppbyggnaden av ett totalförsvar i balans, och distribueras därför även till beslutsfattare på olika nivåer i västra Sverige.

Debattartiklar återger skribenternas åsikter och utgör inte ett ställningstagande från tidningen.

Tidningen har ett samarbete med och stöds av Föreningen för Göteborgs Försvar.

Layout: Träd Reklam
Tryckt inom EU av Sandstens Tryckeri AB 2023.

Tidningen stöds av Föreningen för Göteborgs Försvar.

Omslagsbilden: Säve flygplats.
Foto:

Äldre utgåvor av tidningen är lagrade på gsgbg.se under Media.

2007 valt att förnya sitt avtal alternativt ansluta sig till verksamheten.

Tidningen Älvsborgarna föds 2007

Våren 2007 signalerade KA 4 kamratförening att de utan stöd från garnisonen inte ansåg sig ha kraft att ge ut sin föreningstidning "KA-fyren". Samtidigt kom det signaler från Älvsborgs regementes kamratförening att de hade svårigheter att ge ut fyra nummer av föreningstidningen "Älvsborgaren"

Förenklat kan tidningen beskrivas som en knytkaasprodukt. Det som tidigare återfanns utspritt samlades nu i en tidning. Garnisonen, Amfibiekåren, FömedC, Hemvärdet, Göteborgs garnisons kamratförening, Älvsborgs regementes kamratförening och Förbundet Västsvenska Militärvärnet är de organisationer som utifrån ett stående åtagande bidragit med artiklar.

Nutid och Framtid

Försvarsmakten har beslutat att inte längre stödja tidningen vare sig ekonomiskt eller med artiklar.

fortsättning på nästa sida

Tommy Åkesson – huvudsekreterare i Förvarsberedningen

Tommy Åkesson var huvudtalare på Föreningen för Göteborgs Förvars Årsmöte den 7 maj

Han har varit huvudsekreterare i Beredningens arbete och där lett ett kansli om sju tjänstemän som bistått och skrivit åt politikerna.

Beredningen lämnade in sin rapport till regeringen i början av maj 2024. Den finns att läsa på försvarsdepartementets hemsida.

Tommy försäkrade att nyttan med en Förvarsberedning är stor. Genom denna behandling blir ett stort antal politiker utbildade och kunniga i försvarsfrågor

Man har haft ca två fyrtimmars möten i veckan sedan man tillsattes i höstas. Senaste månaderna har men träffats dagligen i flera timmar.

Genom denna behandling har man kunnat:

- Enas om rejäla tillskott till försvar och civilförsvar
- Få en i allt väsentligt samsyn mellan deltagande politiska partier
- Dra försvarsarbetet ett år hitåt i tiden

Stärkt försvarsförmåga Sverige som allierad Ds 2024:6. Rapporten finns på:

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/departementsserien-och-promemorior/2024/04/ds-20246/>

Åkesson var mycket öppen och han tryckte på ett skickligt sätt på de viktigaste delarna i beredningens rapport.

Han berättade att basen för beredningens arbete har varit skrivelsen "ÖB" svar på ställda frågor. Man har därefter lagt till medel för att

- kompensera för fördyringar bla ammunition
- organisera en brigad till med säte i Sollefteå
- lägga till medel för förstärkningar av luftvärnet - särskilt i brigaderna
- Omsätta och organisera minst 20 lokalförsvarskompanier
- Påbörja anskaffande av en långräckviddig raketartilleribataljon.
- Medel för bekämpning av drönare.

Han berättade att NATO framförallt trycker på numerär och förmåga till markstrid. Där har alla NATO länder utom Finland reducerat sig till en för låg nivå.

Det tar dessutom kanske månader att för förstärkningar i markdomänen. Flyg kan påbörja verkan inom dagar och marin inom någon vecka.

Sverige måste därför kraftsamla på att raskt få upp slagkraft och efterhand numerär i armén.

Målet måste vara att själva kunna stå emot tills hjälp anländer.

Han belyste också erfarenheter från Ukraina och betonade där:

- Uthållighet- såväl vad avser materiel och ammunition som vad avser personal
- Satsningar på drönare och skydd mot sådana
- Långräckviddig indirekt eld med hög precision
- Förmåga till motstånd i ett civilt försvar.
- Ukraina hade utan egen marin framgångsrikt bekämpat ryska fartyg på långt håll.
- Han var därför tveksam till alltför stora fartyg i litet antal De kan bekämpas genom att deras system mätas med flera samtidiga robotar.

Tommy Åkesson. Foto: Kungl Krigsvetenskapsakademien.

- Han sa också att brigaden i Skåne kommer att inriktas för strid i Baltikum, medan övriga brigader främst kommer att utnyttjas i norr.

Han talade om Sverige som uppmarsch- och underhållsområde. Han menade att såväl vägar som järnvägar måste ses över och kapaciteten förstärkas.

Kapaciteten till värdlandsstöd måste ges prioritet.

Sverige måste också bygga upp reparationskapacitet för detta.

Åkesson betonade också att det är allvar nu. Administrativa spärrar måste bort. Köp och organisera snarast och släpp kraven på hög bemanning som sinkar utvecklingen.

Det räcker ofta med tillräckligt bra.

På fråga svarade han att man förstärker betydelsen av Göteborgs hamn för försörjningen. Men han betonade att man därutöver behöver ha reservalternativ även om det kan innebära avsevärt lägre kapacitet.

SVANTE BERGH

KFFÅ som ger ut tidningen med stöd av Föreningen För GöteborgsFörsv har inte fullt ut beslutat sig för hur fortsättningen för tidningen kommer att se ut.

Kanske en del nöjer sig med läsa tidningen på nätet. Vi kommer inte längre att ha råd att skicka ut tidningen till all

Hemvärnspersonal som tidigare fått den.

Vill du säkerställa att du får ett tryckt exemplar så gå med i någon av föreningarna som står bakom denna tidning.

Skriv gärna till mig eller till någon av föreningarna och säg vad ni tycker.

JOHN-OLOV FRIDH, REDAKTÖR

Utgivna tidningar

Samtliga utgivna nummer av tidningen Älvsborgarna återfinns på internet via denna länk <https://cccs.nu/Arkiv/> eller <https://gsgbg.se/nyheter/> Tidningen Älvsborgaren finns på <https://kamrati15.se/alvsborgaren/>

Mot högre höjder

En intervju med Sveriges tredje astronaut

På 40 mils höjd och med en fart på 27 000 kilometer i timman, färdas just nu fallskärmsjägaren, stridspiloten och civilingenjören Marcus Wandt, tillsammans med övriga astronauter ombord på den internationella rymdstationen ISS.

Var 90:e minut färdas de ett varv runt vårt jordklot och hinner på ett dygn uppleva 16 soluppgångar och lika många solnedgångar!

Vi önskar honom lycka till med sitt kvalificerade höghöjdsuppdrag!

Det var så jag skrev i mitt inlägg, när han befann sig på sitt uppdrag högt ovan jord och det var då som min intervju med honom var tänkt att genomföras.

Men NASA, via vår svenska rymdstyrelse SNSA ville annorlunda, eller så var vi helt enkelt för sent ute.

För den ekonomiskt intresserade kan nämnas att Marcus Wandts rymdresa delfinansieras av Saab AB och Försvarsmakten med en totalbudget på ca 400 – 450 miljoner kronor, varav 200 miljoner betalas av svenska staten.

Det har nu förflutit en tid sedan han och hans kollegor den 9 februari återträdde i jordatmosfären med en yttertemperatur utanför sin rymdkapsel på 1600 varma grader, och med hjälp av fyra fallskärmar landade deras farkost i havet utanför Daytona Beach i Florida.

Men stolthet kan vi konstatera att Sverige har begåvats med sin tredje astronaut, som valdes ut av över 22 500 sökande och på rekordtid genomgick NASA:s astronaututbildning med bästa resultat. Innan det var dags för själva rymduppdraget. Något som naturligtvis starkt har påverkats av hans svenska stridsflygarutbildning och det stora antalet timmar i luften som testflygare på SAAB Gripen-projektet.

Men vilka frågor ställer man till honom under en intervju, som belyser hans militära bakgrund som fallskärmsjägare och stridspilot, och relaterar dessa till hans nyvunna kunskaper och erfarenheter som Sveriges tredje astronaut i rymden?

Under tiden som du funderar på detta, kan du se vad jag själv kom fram till nedan.

Svaren däremot redovisas under rubriken "Marcus svarar och förklarar", för att travestera en känd TV-journalist med samma förnamn.

Orbital Architecture

Men först en kort presentation av ett av Marcus forskningsuppdrag ombord på ISS med namnet Orbital Architecture (OA), som leds av forskare vid Kungliga Tekniska Högskolan i Stockholm (KTH) och deras rymdcentrum. Där för övrigt vår första svenska astronaut Christer Fugelsang är professor i rymdfart.

OA har som mål att klargöra hur människan påverkas fysiskt, medicinskt och mentalt av att under en längre tid vara instängd och arbeta i trånga utrymmen under extrema och krävande förhållanden. En kunskap som skall skapa bättre arbetsförutsättningar för kommande rymduppdrag, men också inför uppdrag på jorden. Till exempel för besättningar på ubåtar, på arktiska forskningsstationer, på oljeplattformer till havs, och under kvalificerade uppdrag med olika typer av dykare. Ja listan kan göras lång.

Det vill säga uppdragsmiljöer som är vanligt förekommande för militära elitförband och av den anledningen har jag valt att fokusera en del på just den frågeställningen.

Men nu över till intervjun med Marcus Wandt.

Drivkraft och förebilder för att uppnå högre höjder

Här kommer första frågan, en snabb titt i backspeglarna indikerar med önskvärd tydlighet att du har haft en ambition att söka dig till krävande utbildningar och uppdrag; såsom fallskärmsjägare, stridspilot, testflygare och numera astronaut, för att uppnå högre höjder både bildligt och bokstavigt.

Vilka har varit dina drivkrafter för att uppnå de målen och vem eller vilka har varit dina förebilder under den resan?

Marcus svarar: Det har varit en kombination av att söka och uppskatta äventyr samt utmaningar, tillsammans med att hela tiden vilja lära mig mer. Det har gjort att det mesta har känts kul, intressant och motiverande. Sedan tror jag att en av anledningarna till att målen har uppnåtts är en kombination av nyfikenhet, vilja och en acceptans för risken att misslyckas. När det gäller förebilder så inspireras jag ofta av andra människor, deras beteenden och deras egenskaper. Det gör att jag har många som tillfälligt blir mina förebilder, där jag lär mig det jag har sett hos dem och anpassar kunskapen till att fungera i mina sammanhang.

Marcus Wandt.

Att träna för det kända och okända

Nästa fråga kräver lite förutsättningar, så låt oss först ta en titt på dessa.

För att kunna fungera bra i komplexa, ständigt föränderliga och svårbedömda situationer, är det ett känt faktum att man skall vara förberedd på det väntade och beredd på det oväntade.

Till exempel att nattetid med tung ryggsäck och full fältutrustning lämna flygplansrampen och hoppa ut i mörker och kyla, för att därefter landa i en totalt ökad och mörklagd terräng och snabbt övergå till kvalificerade uppdrag på marken. Situationer som innebär höga värden av stresspåslag, osäkerhet och ibland rädsla, och som ställer krav på inre trygghet för att kunna tänka och agera utanför den berömda boxen.

Egenskaper och personliga kvaliteter, som utvecklas tack vare drill och överinläring i realistiska träningsmiljöer, kombinerat med problembaserad träning, där inget längre är som vanligt. Med mål att de som tränas skall kunna vara operativt självständiga på distans, med hög delegeringsgrad, under krävande förhållanden.

Pedagogiska metoder som skapat det starka varumärket; fallskärmsjägarpatrullen.

Och metoder som numera även kan legitimeras av den senaste hjärnforskningen, där två delfunktioner i vår hjärna tränas och förbereds för det kända och det okända.

Nu över till själva frågan:

Fanns det något från den här typen av utbildning och träning från din tid vid FJS, som du fortfarande hade nytta

Foto: ISS

av under din intensiva astronaututbildning och under själva uppdraget i rymden?

Marcus svarar: Utan tvekan. Drillen och överinläringen har funktionen att automatisera de procedurella åtgärderna kopplade till en uppgift, vilket skapar utrymme för att hålla en högre situationsmedvetenhet. Det i sin tur borgar för snabbare och mer välgrundade beslut. Vanan att drilla och överinlära är något som jag fick med mig från FJS och har tillämpat i varje utbildning och träning senare i livet. Utbildningen vid FJS gav också en god träning i att lämna komfortzonen, vilket inte bara öppnar den egna zonen på sikt utan också ger självförtroende att kliva utanför igen och därmed skapa en god "cirkel".

Konsten att hantera sig själv och sin utrustning

Under en tidigare intervju lär du ha sagt att du känner dig rustad inför ditt rymduppdrag, då du som fallskärmsjägare har lärt dig att både ta vara på dig själv och din utrustning.

Kan du utveckla det svaret och exemplifiera med särskilda händelser, beteenden och färdigheter från den tiden?

Marcus svarar: Att hantera sig själv och sin utrustning är en av nycklarna till framgång i Rymden. Man behöver hela tiden ha marginal för en eventuell nödsituation och flera av dessa eventuella nödsituationer innebär stor påfrestning på kroppen. Har man då kört sitt stridsvärde i botten så blir man snabbt en belastning i stället för

en tillgång för gruppen. När det gäller utrustningen så är det avsevärt mycket svårare att hålla ordning på prylarna i tyngdlöshet än då man har hjälp av gravitationen. Man kan inte lägga ifrån sig något på vanligt vis utan måste fästa eller spänna fast det, man bör inte heller lämna någon dragkedja, påse eller behållare öppen, då svävar saker ut och försvinner mycket snabbt. Trots att de har en rörelse så är det mycket svårare att se saker som svävar i tyngdlöshet än saker som tex ligger på marken, det är inte heller givet var prylarna ger sig av. I gravitation brukar de oftast finnas i höjd med eller nedanför där man sist hade dem och inom en ganska förutsägbar radie. I mikrogravitation kan de snabbt sväva i väg i vilken riktning som helst för att strax studsas på något och få en ny riktning. Till detta kommer den miljö som råder på rymdstationen, med mängder av kablar, utrustningar, skrymslen och vrår. På FJS fick jag lära mig att alltid packa ned sådant som inte används just nu, att alltid stänga fickor, behållare och ryggsäckar, samt att alltid tänka igenom packningsordning och försöka minnas var jag packat ned saker. Mycket från utbildningen på FJS har hängt med mig genom livet och hjälpte mig också att hålla god ordning även i rymden.

Hur förbereder man team för uppdrag i trånga och riskfyllda situationer?

Nästa fråga är kanske inte helt lätt att besvara, då den utgör en del av det nu påbörjade forskningsuppdraget OA, men jag gör ändå ett försök.

Trots väsensskilda risker och upp-

dragsmiljöer mellan ett rymduppdrag och uppdrag som utförs av ett militärt elitförband, så finns det gemensamma nämnare.

Till exempel vid uppdrag med fast spaning vintertid under krävande ark-tiska förhållanden, bortom helikopter-avstånd och långt bakom fiendens linjer. Då patrullen är instängd och arbetar, äter och sover på en mycket begränsad fysisk yta, med en konstant risk för upptäckt. Och där återfärden kan bli riskfylld, problematisk och mycket konsekvensrik, om något går fel.

I likhet med uppdrag i rymden, instängda i trånga utrymmen och inte minst under den helt avgörande återfärden tillbaka igen. Om den misslyckas helt, eller delvis, kan resultatet i de båda fallen bli identiska.

Vilka nyvunna tankar och funderingar har du efter din rymdresa avseende hur man ännu bättre kan förbereda sig fysiskt och mentalt inför sådana uppdrag, med fokus på rekrytering, utbildning och samträning?

Och hur väl stämmer dessa överens med vad du själv fick genomgå då din egen fallskärmsjägarpatrull formades?

Marcus svarar: Både fallskärmsjägarpatrullen och rymdexpeditionen arbetar i ett expeditionärt sammanhang. För att skapa en grupp som fungerar i ett sådant sammanhang, så är min uppfattning att rekryteringen bör fokusera på att hitta lagspelare. Med lagspelare menar jag individer som sätter laget före jaget, inte har svårt att erkänna misstag eller svagheter, är villig att hjälpa men också törs be om

Selfie. Marcus Wandt.

hjälp, samt inser att vi har olika styrkor och svagheter och hela tiden kan lära av varandra. På individnivå är det viktigt att uppnå en tillräckligt god fysisk nivå, främst för att ha god uthållighet och skapa marginaler till nedsatt stridsvärde. När det gäller det mentala så är, förutom hög stresstolerans, en positiv och samtidigt realistisk inställning en bra grund för att kunna vända motgångar och osäkerheter till något konstruktivt.

En hel del av detta är sådant som jag tror att man kan träna, vilket jag också uppfattar att vi gjorde vid FJS genom att utsättas för olika expeditionära situationer, samt genom att leva i en kultur där man är beroende av varandra för att klara sig. Formandet och utvecklingen av vår fallskärmsjägarpatrull tycker jag pågick kontinuerligt under utbildningen och främjades av att upprepade gånger utsättas för svåra provningar. En reflektion är att min egen utveckling inom det som utbildningen vid FJS adresserade, fortsatte långt efter genomförd GU. Med det menar jag att sådant som jag lärde mig vid FJS ibland inte sjönk in och manifesterades förrän långt efter genomförd utbildning. Detta är något som jag också upplevde efter testpilotutbildningen, som också den är en minst sagt högintensiv utbildning.

Likheter och skillnader

Om man jämför din tidigare erfarenhet som stridspilot och testflygare, så undrar jag om det fanns situationer under din flygresa, till och från rymdstationen ISS, som du inte förväntat dig, eller blev mycket förvånad över?

Marcus svarar: Det som jag inte hade väntat mig och som jag direkt kopplar till mina erfarenheter som stridspilot och provflygare, var den känsla av hastighet som jag kände under uppskjutningen. Efter att ha

accelarerat i stridsflygplan massor med gånger och känt hur accelerationen vid hastighetsökning (till skillnad från riktningsförändring) först snabbt ökar för att sedan ganska snart börja avta och långsamt gå mot noll så har jag fått en ganska god uppfattning om vilken hastighet en viss acceleration över en viss tid ger. Accelerationen vid raketuppskjutningen är inte lika hög som den man genererar vid sväng i ett stridsflygplan, men den är avsevärt högre än den man genererar vid hastighetsökning i ett stridsflygplan. Den pågår också under en mycket längre tid och är hela tiden ökande, detta gav mig en påtaglig känsla av att bygga upp en mycket hög hastighet. Vilket vi givetvis gjorde, jag hade bara inte väntat mig att känna det.

Nu över till två frågor av mer generell karaktär

Vilka var dina absolut bästa stunder och största personliga upplevelser under din rymdresa?

Hur skall man stimulera unga människor till att vilja, våga och ha uthållighet, för att bli nästa generations astronauter och fortsätta med att studera människan i rymden?

Marcus svarar: De finns otroligt många bra stunder, men några av de stora händelserna var uppskjutningen, att komma in på ISS och träffa andra människor i rymden, att se jorden och rymden från rymden, samt återinträdet på väg tillbaka till jorden. En specifik stund var en sen kväll då jag och två andra astronauter var i cupolan under en nattpassage där vi såg ett fenomenalt norrsken, starkt lysande mesofäriska moln och stjärnorna genom den gröna glöd som omger jorden. En annan specifik stund var när jag såg de första flammorna genom fönstret på Dragonkapseln under återinträdet.

Jag tror att det är viktigt att visa att nyfikenhet, lärande och utforskning är

kul och uppskattat. En nyckel är nog också att sprida en attityd där man vågar ta risker och inte ger upp eller i värsta fall avfärdar sin tanke före man ens försökt.

Avslutar med en fråga som är viktig i sammanhanget:

Vad gör du på din fritid, för att ladda batterierna och skapa distans till din professionella verklighet?

Marcus svarar:

Att vara med min familj är något som hjälper mig att skapa distans och sätta saker i nya perspektiv. Fysisk träning är också något som hjälper mig att koppla från och laddar mina mentala batterier. I övrigt så får jag energi av att skapa, det kan vara allt från att bygga, snickra eller svetsa, till att programmera, organisera eller producera något. Jag får också energi och perspektiv av att vara ute i naturen, antingen på äventyr och strapats, eller bara en enstaka natt med lite fiske och sedan lugnt samtal med familj eller vänner vid lägerelden.

Huginn och Muninn

När Marcus Wandts rymdkapsel dockades ihop med rymdstationen ISS och hans 18 dagar långa rymduppdrag påbörjades, träffade han den danska astronauten Andreas Mogensen som redan befann sig ombord på ISS. De två nordiska astronauterna hade två olika uppdrag som den europeiska rymdorganisationen ESA tilldelat dem och som namngivits utifrån vår fornnordiska mytologi.

Det danska uppdraget fick namnet Huginn och det svenska uppdraget Muninn, inspirerad av mytologin om Odens två korpar och utifrån de båda astronauternas personligheter.

Förmodligen ingen tillfällighet att Marcus uppdrag och den uppställda silverfågeln Munin (DC-3) i FJS-lägre, har fått bära samma namn. Då det i båda fallen representerar underrättelseinhämtning under riskfyllda situationer, där värdet av det inhämtade skall motsvara dess risker.

Nu stundar en intensiv forskningsperiod, där det inhämtade materialet om människan och rymden skall bearbetas och mynna ut i ny kunskap och nya erfarenheter medicinskt, fysiskt och psykologiskt, där förhoppningen är stor att även militära förband och specialenheter får ta del av dessa.

”Den som vågar vinner”

**STEN-ÅKE HANSSON GU FJS/ PCS
TIDIGARE OFFICER VID ÄLVS-
BORGS REGEMENTE
STEN-AKE@PILOTKONSULT.SE**

Remmene skjutfälts historia del 2

Remmene skjutfält är ett militärt övnings- och skjutfält som är beläget mellan Vårgårda och Herrljunga

1930-talet

Från Dösebacka flyttades 1931 stallar, officers-, proviant-, och möbelbaracker, ammunitionsförråd och andra byggnader till Tånga. Underofficerare och manskap fick nöja sig med att bo i tält ända fram till 1933 då förläggingsbarackerna restes. Under 30-talet infördes granatkastare vid infanteriförbanden och artilleriet inriktades då på att skjuta mot fiendens artilleri på långa avstånd. Man hade stora problem att kunna leda eld framför eget framryckande infanteri i skog där eldledarna från batteriplatsområdet längre tillbaka, inte kunde skjuta säkert.

1935 började 7,5 cm kanon m/02 med teoretisk skottvidd 11 km med specialammunition, tillföras regementet. Radio började också införas i organisationen. Divisionen var eldenhet med sina tre batterier som ofta ingick i ett artilleriregemente i krigsorganisationen. Eldledaren hade tills nu genomfört de komplicerade beräkningarna och överfört kommandona till pjässervisen. Man började nu istället förenkla genom att göra pjasberäkningarna på pjasplatsen och eldledaren använde den förenklade O-riktningsmetoden men fanns ännu i nära anslutning till de skjutande enheterna med trådsignalering.

Skarpskjutningarna började normalt i september varje år med skjutning i divisions- och regementsförband på Remmene och 1934 kunde förutsättningarna lyda:

”En söderifrån kommande fiende har den 26. september avbrutit sin framryckning i trakten av Remmene skjutfält. 3. brigaden som under gårdagens eftermiddag undankastat fientliga förposter i höjd med Remmene skjutfält och tagit terrängen i höjd med torpet Skogen (V. Kattemossen). Anfallet där har hejdats av eld från terrängen vid punkt 142 (söder Hagaskog) – punkt 156 (norr Jällby), antagligen fiendens huvudställning. (Infanteri-) Brigaden står den 27. på morgonen grupperad för fortsatt anfall med uppgift att i första hand ta Grytåsen – Kärrtorp. Av arteld understödda spaningsstötter hava på morgonen utförts. Artbekämpning inom briga-

Anfallsbana.

dens område utföres av arméartilleri. Av Infanteriregemente 22 framgår högra bataljonen i stridsstyrkan i skogsträng, där artilleriunderstöd är omöjligt”. Under 30-talet uppfördes ett 30m högt observationstorn på kullen norr om gården Skogen, väster om Kattemossen. Ett vindskyddat utrymme fanns längst upp och tornet revs först 1975.

1940-talet

Tidigt under 40-talet, förmodligen under andra världskriget, väcktes på nytt frågan om utvidgning av fältet. Området norr Landa kyrka, Baggebol samt fälten i Jällbys västra del, tillsammans med all skog väster om Borås-järnvägen upp till Herrljunga inkluderades. Av statsfinansiella skäl lades projektet på is av regeringen 1948 samtidigt som ett nedlägningshot mot A2 också rann ut i sanden. Orsaken till att regementet klarade sig kan berott på att den internationella spänningen ökat efter att Berlin-blockaden inletts. Vid av förband ur Göta artilleriregemente den 27 juni 1941 företagen skarpskjutning å Remmene skjutfält i Västergötland råkade en granat vid nedslag i ljunbevuxen mark antända vegetationen. Trots vidtagna försiktighetsåtgärder uppstod skogsbrand, varvid avsevärd förödelse åsamkades såväl kronan som enskilda personer tillhörig egendom inom Hudene, Jällby, Tarsleds och Remmene socknar. Denna brand spred sig österut ända till järnvägen söder Herrljunga.

1950-talet

I 15 var under åren 1948-1963, ett pansarinfanteriregemente och utbildade bl.a. två pansarskyttebataljoner ingående i Pansarbrigad 5 med anfallsuppgifter i Skåne. Med sina förstärkningsförband beskrivs brigaden som en av de då potentaste i Europa. Dess fyra stridsvagnskompanier utbildades i Skövde på de nyinköpta Centurion-stridsvagnarna, (strv 81). På Remmenefältets norra öppna platå byggdes för Krigsmaktens räkning, de stora garagen. 1964 tilldelades PB 5 istället för Centurionvagnarna, tre fristående kår-stridsvagnskompanier med strv 74.

Pansarskyttebataljonerna från I15 övade oftast med sina KP(Kaross Pansar-)-bilar i Borås men övningar på Remmene förekom. Då KP-bilens bakaxel ofta gick av vid körning på slirigt underlag, var det dåliga vägnätet över Remmenes mossar inte till dess fördel. Vägarna tålde inte heller körning med de tunga stridsvagnarna, så PB5 övade oftast i Skövde eller på skjutfältet Kråk. Taktik och stridsteknik kom att förändras när atomkrigshotet började göra sig gällande. Chefen PB 5 uttryckte sig: ”Arméledningen hade utfärdat omfattande anvisningar om skydd mot atomvapen. Men brigadchefen prioriterar. Jag bestämde att ”skyddet” begränsades till en extra grön bomullshalsduk löst knuten om halsen att dra upp över det oskyddade ansiktet mot atomvapenexplosion på stort avstånd.”

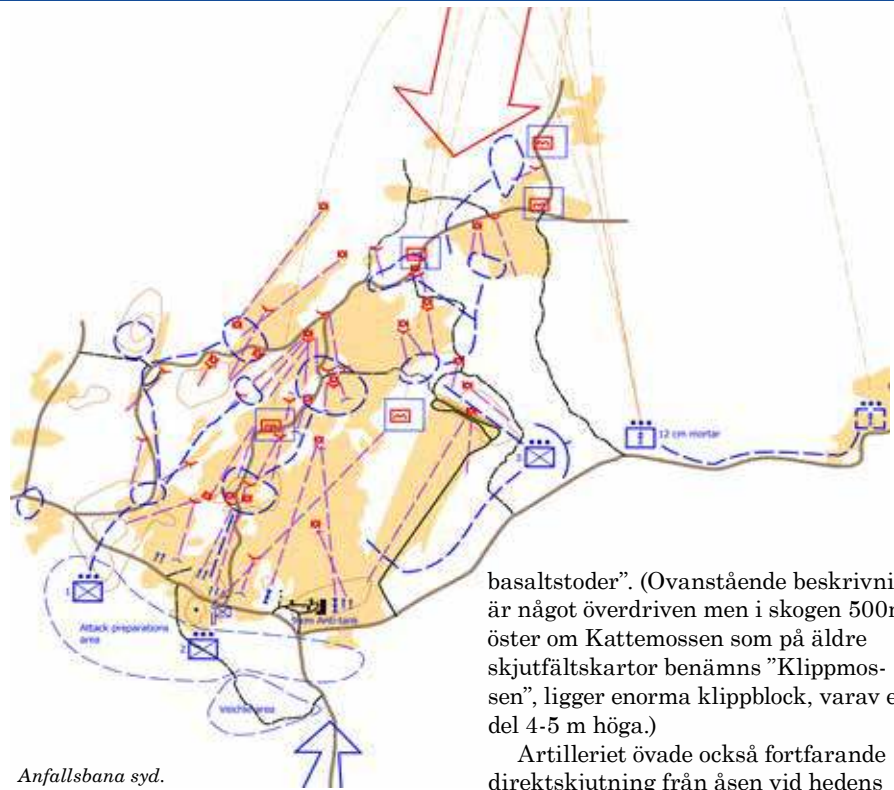
Fortsättning på nästa sida

För artilleriets del på Remmene, handlade atomskyddet under 50-talet, bl.a. om att inte kvarstanna efter eldgivning, utan omgruppera fortast möjligt. Snabbeld om 7-8 skott/min med 15 cm haubits m/39B övades liksom störande eld med växelvisa omgrupperingar under skjutning. Man sköt mer med "kommenderad stormeld", som var snabbare att skapa och anpassa, än "skriftlig eldorder" som gjorts upp på förhand. Orsaken var bl.a. motståndarens rörlighet där infanteriet nu blev motoriserat.

Man övergick också för alla arméförband till att ha utspridd gruppering då man inte kraftsamlade till anfall. Orsaken får det uppkomna atomhotet. Detta innebar att artilleriet fick understödja från längre avstånd och nya skjutplatser utanför fältet kom nu att rekas och användas. Varje batteri bildade ett eget motståndsnäste och en viktig utbildningsdetalj var försvar av batteriplats anfallen med napalm. De skyddsåtgärder som då vidtogs för utrustning och personal, var liknande de vid atomfall.

Man övade också kaliberväxlingar mellan 15 och 10,5 cm, med och utan insats-tub. Tuberna var alltså till för att kunna användas även i krigstid p.g.a. stora lager av ammunition. Zonröret var en hemlighet amerikanerna utvecklade och använde under kriget. Detta infördes nu i det svenska artilleriet som därmed fick fördubblad verkan och god förmåga att nedkämpa fiender som hunnit gräva skyttevärn och löpgravar.

Eldledning skedde nu inte längre från batteriernas skjutplatser, utan på samma sätt som finnarna och amerikanerna tillämpat under VKII, där eldledningsgrupper specialutbildats att följa infanteriets kompanichef under striden. Radions införande under VK2 hade möjliggjort denna rörlighet även om trådragning för eldsignaler, och positionsbestämning av observationsplatsen nu kunde göras med AK-Tåg. Detta gick till så att eldledningsgruppen mätte riktning och avstånd med en 50-meterlina och handkompass när kompanistaben framryckte, varvid läget efterhand plottades på en eldledningsskiva av E-gruppchefen. Beräkningen av pjäsernas uppsättning, bäring och val av drivladdning, överflyttades från E-grupperna till pjäsplatsgrupp vid batterierna. Detta för att kunna medge skjutning av förband med ökänt läge och att samtidigt kunna samlas elden ifrån flera granatkastar- och stora artilleriförband. Eldreglering skedde med "O-linjemetoden" vilken utgick ifrån E-gruppens observationsriktning. Batterierna hade krav på sig att öppna eld inom 20 sek vid ändringskommando (30 sek vid tempererad eld som krävde

Anfallsbana syd.

inställning av granatens tidrör för att erhålla luftbrisader) och mot nytt mål inom 90 sek.

I tidningen Göta-artilleristen skrivs "15cm luftbrisader jämna som uppträdda på ett pärlband, piska marken vid "Kärrets Signal" och "Kumlet" (söder om Kattemossen). Det oftast använda nedslagsområdet låg vid det sandiga och sönderskjutna terrängen söder Kattemossen som också kallades "Arabien".

Vidare: "Snabbgruppering av skjutande förband övades för att hänga med i understödet av infanteriet som cyklande, åkande eller till fots, tränger fram i fiendens utspridda atomgruppering". Det är intressant att en fiende i Sverige skulle haft utspridd atomgruppering i detta exempel, men på denna tid höll vårt land på att utveckla egna atomvapen tills denna planläggning stoppades av regeringen 1959-62. Kanske som ett led i detta, gjordes 1952-53 försök vid Göta artilleriregemente med att utbilda ett robotbatteri som provsköt med den franska målroboten CT-10. Försöken syftade till att få fram en svensk artillerirobot och avslutades med provskjutning i Norrbotten. Roboten testades också vid kustartilleriet och kom senare att utvecklas till våra moderna sjömålsrobotar.

Vidare skrivs: "Stridsbatteriet på väntplats Fölene (7km norrut utanför fältet) och e-truppen hos infanteriet som är under framrykning vid Rydbergs lada där et 60-tal orrar lyfter när e-truppen passerar mot "Klippiga Bergen" på andra sidan fälten. Kompanichefen och e-truppen kan sedan söka skydd bakom dessa underligt utformade granitpelare, som för tankarna till de gotländska raukarna eller till Arizonas

basaltstoder". (Ovanstående beskrivning är något överdriven men i skogen 500m öster om Kattemossen som på äldre skjutfältskartor benämns "Klippmossen", ligger enorma klippblock, varav en del 4-5 m höga.)

Artilleriet övade också fortfarande direktskjutning från åsen vid hedens nordöstra skogsbyrn. Kanske övade man också mot rörligt mål på den äldre av de två rälmålsbanor som funnits på heden? Man skriver "Remmene har länge varit för litet och har nu krympt ihop ännu mer. Man har sökt få grupperingsplatser långt utanför fältet. Vid skjutning måste en del mark och bostäder söder om fältet utrymmas (Baggebol och Hagaskog troligtvis). För att inte hamna utanför utrymningskontrakterad mark med riskområdena, har nya batteriplatser norr och nordost om fältet fått väljas. Förra åldersklassen sköt ifrån trakten av Fölene, Hackebergaskogen och Bergagärde söder om Herrljunga." Man sköt även ifrån Kärretorp (fd. gård innanför dagens gräns mot Jällby) och Grytåsen på lägsta laddningar. Skjutningar från Tånga hed har ej kunnat ske p.g.a. Utrymningssvårigheter väster om fältet." (Landa by).

Även skjutningar ifrån Landa blev vanligare under denna tid. Någon karta visar också en batteriplats vid vägkorsningen 2 km syd Kvinnestadssjön vilket innebar 8 km skjutavstånd. Bland de äldre träkulisser som tidigare använts för målangivning, omnämns Kärret, Grindstugan, Backen, samt skjutmål som Kyrkan, Hangaren, Väderkvarnen, Dubbeltallarna, Utskjutet, Augusta bro, Kiosken och Macken. De flesta i området mellan Fägeredsvägskälet och Kattemossen. 1954 motoriserades A2 som sista art.regemente och fick traktorer med 3-tonskärra som drog pjäserna. Hästarna klipptes på sitt tagel och fick gå sin sista marsch till Göteborgs slakthus.

Samövningar med de nya tunga granatkastarkompanierna (12cm) från I 15, I16 och I17 skedde. Den grundläggande skjututbildningen förlades till Remmene medan A2 också sköt skarpt på övningar

med I17 på Bulid och med I16 i Falkenberg. 1959 inleddes eldledning från flygplan som då infördes i mätbatteriet. Två st. Piper Club med 25 mils aktionsradie, användes som startade ifrån Tånga. Bakgrunden var de nya kraven på att få fram eldledning mot fientligt artilleri och utskjutningsanordningar för atomvapen. Radioaktiv beläggning, stormfälld skog och inästlingshotet ifrån fientliga motoriserade förband, skulle gjort det svårt att få in Eldledningsgrupperna på djupet av fiendens gruppering.

1960-talet

A2 lades ner 1962 efter 1958 års försvarsbeslut. Till stor del för att dess skjutfält Remmene då var landets minsta artilleriskjutfält. Istället hade LV6 driftsansvaret för Remmene fram tills 1967 (69-70?) då I 15 övertog ansvaret.

Pansarepoken på I15 avslutades då övningsfälten ej räckte till för PB5 som övergick till att bli Infanteribrigad 45 (IB 45) igen år 1969. KP-bilarnas öde kom i vissa fall att avslutas som mål i anfallsbana Nord där någon gång på 70-talet, upp till sju KP-bilar stått uppställda och skjutits till skrot. (Bårebergs Maskin (bör besökas) i Nossebro, har stora skrotbilsamling, en rostig KP-bil som kanske utgör den sista resten av PB5?)

En anfallsövning med skarp ammunition som användes av I 15-förbanden i slutet av 60-talet, var anfall med framryckning från söder mot norr förbi Fågedsvägskalet och norrut över Ekåsen med en pluton på vardera sida av vägen. Efter rast vände man och anföll samma väg tillbaka söderut. Övningsledare var bl.a. Kaptenen Carl-Filip Holmqvist från I 15, som ståendes på sidosteget till regementets megafonförsedda radioterängbil 915 "Suggan", körde mellan plutonerna och övervakade säkerheten med hjälp av ett befäl bakom respektive pluton.

Inför övertagandet av skjutfältet, åskar Chefen I 15 om att Tångalägre måste upprustas som förlägningsplats. Det uppstår nu också ett behov av att utöka Remmenefältet till att betjäna alla tre infanteriregementena inom Västra militärområdet och därför föreslås en stor utvidgning. Chefen för arméns yttrade:

-Ett sådant fält bör omfatta dels två skjutområden i öppen och småbruten terräng som medger stridsskjutning i skyttekompanis anfall med understöd av bl.a. granatkastare och artilleri. dels ett skjutområde för stridsskjutning i skog. Skjutfältet bör vidare vara så stort att de tre skjutområdena kan användas samtidigt och oberoende av varandra, vilket normalt kräver att fältet är ca 4,5

km brett och ca 6 km långt. Remmenefältet är endast ca 1,5 km brett och 4 km långt. På grund av fältets ringa bredd har stridsskjutning i kompaniförband inte kunnat utföras utan omfattande avlysningar och utrymningar av fastigheter i enskild ägo. Detta har väsentligt försvårat och fördyrat. fältets användning. Flera markägare har förklarat att de inte längre vill medverka till avlysning eller utrymning av sina fastigheter.

Under senare år har stridsskjutningar med skarp ammunition vid 1 15 därför fått inskränkas till att omfatta skjutningar i grupp och pluton utan understöd av tunga vapen. Militärområdet saknar vidare ett skjutfält för de krigsförband ur artilleriet som sätts upp inom militärområdet. Utredningen har lett till ett förslag att utvidga skjutfältet med ca 1500 ha i huvudsakligen östlig och västlig riktning. Det föreslagna utvidgningsområdet består till huvuddelen av skogs- och myrmark. Inom området är sammanlagt ca 60 personer fast bosatta. Med den föreslagna utvidgningen tillgodoser fältet enligt arméchefen de mest trängande behoven. Fältet kan utnyttjas samtidigt av en skyttebataljon och en artilleribataljon. Undersökningen borde klarlägga bl.a. om vissa enligt markägarnas uppfattning lämpliga områden kunde komma i fråga. Undersökningen har lett till att fyra områden för ett nytt skjutfält och två förslag till begränsad utvidgning av Remmenefältet har redovisats för fastighetsnämnden. Av områdena för nytt skjutfält är ett beläget i trakten av Redslared, ca tre mil söder om Borås, och ett i trakten av Ornungasjön, ca en mil söder om Remmene skjutfält.

Ytterligare ett av markägarnas förslag på Domänverkets mark vid Edsmären nordost om Fåglavik, utreddes. Alternativet ansågs av Försvaret som dåliga ur terrängsynpunkt och bestod till största delen av ren skogs- och myrmark.

Istället föreslogs 1969 två mindre alternativ om utvidgning av Remmene, som båda berörde ca 25 personer. Då fastigheterna skulle komma att tvångsinlösas och de boende tvingas flytta, startade en protestvåg som kom att få rikstäckande spridning.

1970-talet

1971 beslutade riksdagen om utvidgning enligt Hjälmryd-alternativet. En statlig skjutfältsdelegation besökte fältet och färdades i en av marinens vertolhelikoptrar. Expropriationsförhandlingar med de berörda markägarna startade. Omkring 1975 kom avhysningarna att fullföljas och känslamma scener utspelades när boende fick se sina hem bli rivna och uppeldade vid bl.a. Hjälmryd intill gården Baggebol. Den sist-

nämnda behölls och kom att bli den nya skjutfältscentralen. Det ena av de två boningshusen kom att utgöra värme-stuga för de gästande övningsledarna. Någon gång tillkom också värmestugan vid garagen i Samuelstorp och det gamla nu nedgångna Samuelstorpet revs.

"Anfallsbana Syd" iordningställdes med rälsmålsbana vid Baggebol för stridsskjutning med förstärkt skyttekompani i slutet av 70-talet. Kring heden vid Ekåsen i norr fanns sedan många år "Anfallsban Nord". Här ingick fortfarande fram till 70-talets mitt, att framrycka med två skytteplutoner på linje på var sin sida vägen rakt över den öppna heden mot Ekåsen med understöd av andra kompanihalvan och granatkastare. Ena anledningen var krigsuppgifterna i öppen terräng och den andra var att få ihop vapens olika riskområden inom skjutfältsgrensarna. Eld och rörelse blev det enligt reglementet, men med total frånvaro av utnyttjande av den omgivande terrängens skyl och skydd.

En olycksincident inträffade mot slutet av 70-talet i fältets norra del då I17 rep-övade. En förpluton hamnade i eldgivningen när ett förband grupperade och öppnade eld österut ifrån en upprättad pansarvärnsfront vid Hagaskog. Skotten kom ifrån en samtidig I17-övning i anfallsbana Nord vid Samuelstorp. Plutonen i Hagaskog ställdes därefter upp för genomgång men beskötts då ännu en gång. Händelsen JO-anmäldes och regementschefen I15 fastställde att befälet borde ha beordrat skydd och att i fortsättningen skulle säkerhetskontrollant utses och medföra bakom varje skjutande gruppenhet.

I slutet av 70-talet framkom att Försvaret önskade skjuta med 15,5 cm haubits ifrån skjutplatser utanför fältet i norr och söder. Eftersom bullerproblemen uppmärksammats stort de senaste åren, kom Naturvårdsverket, att avslå önskan. Under 70-talet hade liknande skjutningar endast förekommit vid två tillfällen, och då med bara ett tiotal skott per tillfälle.

1980-talet

Framryckningarna över heden i Anfallsbana Nord, utgår. Istället framrycker skyttekompaniet på stridstriangel genom skogen och tar eldställningar vid hedens östra kant för att sedan mot Ekåsen understödja reservplutonens framryckning för att norrifrån ta Ekåsen ifrån dess skogssida. Övningen genomfördes även nattetid med skarp ammunition och understöd av granatkastare.

I fältets östra kant användes en "Skogsstridsbana" där två skyttegrupper anföll i "skyttelinje utan djup" med

skarp ammunition från ringvägen och västerut några hundra meter in på skjutfältet. Här tränades förfarandet vid enskilda soldaters "Jaktskott" mot pappmål samt kommandot "Eldstöt" med båda grupperna var 10-20:e meter. Vid denna typ av övningar blev riskområdena väldigt breda i sidled då en kula i en trädstam eller sten, lätt kan vinkla av 30 grader i sidled.

Vid Smörlid intill kanten av det nya fältet, anläggs med start 1980 Kompaniförsvarsbana Smörlid. Den utgjordes av 4 st Motståndsnästen med skyddsrum "Sk 16 valv" för en halvpluton per näste. Bakgrunden var att kunna öva ett av I 15 förbandens krigsuppgifter att "avvärja landstigning vid öppen kust". Där skulle enheter ifrån Byggnads- och reparationsberedskapen (BRB) där bl.a. Vägverket ingick, gräva skyddsrumsgroparna och leverera de prefabricerade betongbågarna och timret, medan resterande arbete gjordes av infanteriförbanden. Skarpskjutningarna startade med utlösande av sprängladdningar i nästens närhet för att markera fientlig förbekämpning. Truppen befann sig inne i skyddsrummet med skarpladdade vapen. Då någon av observatörerna i sina observationshuvur larmade om fientlig framryckning, besattes eldställningarna där osäkring av vapnen fick göras och eld avges så fort som möjligt mot de SAAB-mål som via radio restes framför nästena på olika avstånd. Övningarna genomfördes även nattetid med halvt skyttekompani. Idag finns endast ett näste bevarat.

Anfallsbana Syd utgick från fientlig luftlandsättning med lätta pansarfordon väster Herrljunga med framryckning söderut. Det med granatkastarpluton förstärkta skyttekompaniet söderifrån vid Asklanda och hade fordonsavlämningsplats innanför skjutfältsgränsen under tiden som pansarvärnsplutonen som förpluton, tog den öppna åsen öster gården Baggebol och bekämpade mötande pansar. Granatkastarplutonen grupperades vid Kärrtorp österut. Spansningsgruppen tog gården Hjälmen varifrån kompaniartillerigruppen kunde leda granatkastarelden som i detta skede markerades med krevadkarbiner av säkerhetsskäl. Under tiden gav plutonscheferna order under högst 10 min i Utgångsläge för anfall (UFA) söder om ån för att sedan ta förstahandsmålen i höjd med ringvägen där stormavstånd gick. Efter en förbekämpning med granatkastarplutonen som sköt med övningsammunition och lysgranater mot Grytåsen, så framryckte plutonerna växelvis med understöd av varandra, norrut till Fägeredsvägskalet där övningen avbröts.

Övningen var så pass avancerad att den ofta sköttes av den Centrala Befäls-

gruppen vid fredsutbildnings-bataljonsstaben på I 15. Övningsledare där var Major Lennart Skoglund som en gång efter just avslutat anfall, ställdes på prov när krypterat meddelande från Försvarsstaben ankom till vakthavande på regementet, med order om att 12 timmar senare leda skarpskjutning med anländande enhet ur Riksbataljonen. Detta var ett kuppförband som organiserades efter U 137's grundstötning och där förbandet bestod av värnpliktiga som ingick i kuppberedskapen. Bl.a. ingick denna gång en Flygvapenpluton som bara legat inne i 10 veckor. De trötta övningsledarna arbetade större delen av natten i Baggebol med att lösa problemet tills någon kom på att man av säkerhetsskäl kunde köra banan baklänges. I gryningen landade ett Herculesflygplan på Såtenäs med ett kompani som direkt övades med skarp ammunition i Baggebol och I 15 fick med beröm godkänt av Arméledningen.

Ibland närvarade utländska officerare och militärattachéer vid övningarna. Vid flera tillfällen ställdes frågan om hur många som dog under övningarna i fredstid. Trots att övningarna var långt mer avancerade riskmässigt än hos stormakterna, skadades ingen. Detta trots att liknande övningar utfördes vid alla infanteriregementen. Däremot förekom allvarliga incidenter som skulle kunnat bli förödande. Mer än en övningsledare har varit med om att spårlyusen från understödande plutoner, slagit i marken bakom den anfallande enheten man följde och inte framför...

Skjutning med artilleri förekom förmodligen inte längre under 80-talet på Remmene men däremot övades flitigt med granatkastarkompaniet. Målområdet låg ofta kring Ekåsen och vid skjutning med skarp 12 cm sprängvinggranat, användes betongskydd för pjäsgruppernas personal där avfyrning av säkerhetsskäl skedde med lina in till skyddet. Eldledningsgrupperna fanns ofta på O-plats på "Limpan" vid hedens östra kant, eller vid Kattemossens syd-sida.

90-talet och framåt

Efter Warszawapaktens upplösning 1991, reducerades värnpliktstiden till 5 månader och de flesta regementen lades efter hand ner. I 15 erhöles exemplar av den tidigare motståndarens stridsfordon i form av BMP och MTLB. Körstråk för dessa upprättades i fältets nordvästra del men övningsverksamheten avtog efterhand. 1998 Lades I 15 ner men del fanns kvar i form av Älvsborgsbrigadens stab som övade hemvärnet på fältet. 2002 lades så Remmene skjutfält ner, men behölls av fortifikationsverket då sanering av marken bedömdes omöjlig inför försäljning.

Har det skjutits ifrån Tånga hed mot Remmene?

Vid nedläggningsceremonin 2004 sköts det två skott med övningsammunition till haubits 77 från Tånga hed och delat riskområde mot mål på Ekåsen. Efter som skjutavståndet är 7,5 km bör liknande skjutningar ej kunnat utföras förrän kring 1935 då A2 tillfördes kanon m/02. Under 1800-talet hade ju också skjutning på Tånga upphört efter att bullerproblemen påtalats. 1955 erhöles A2 15 cm haubits och sköt då från pjäsplatser utanför fältet intill sin nedläggning 1962. Troligast är det att man under denna period också sköt ifrån Tånga med delat riskområde, vilket senare förbjöds efter Ravlundalyckan 1969.

Tillsynsmän

- 1898-1913 (fadern) Hedén arrendator i Hagaskog till sin bortgång 1913.
- 1913-1946 Sonen Karl-Johan Hedén i Hagaskog. Har redan i barndomen byggt anordningar och skyddshus på fältet med sin far. Erhåller pension och flyttar till Vårgårda.
- 1946 (fadern) Pettersson tar över och flyttar in i Hagaskog.
- 50-talet- (tidigt 70-tal???) Sonen Herbert Peterson med fru Agnes och rottweilern Caesar, tar över och flyttar då till Samuelstorp (gamla torpet) när "garagen" i Samuelstorp byggs. De bor där 1965 men bör flyttat ut som senast 1972.

Skjutfältsansvariga

- 60-talet – Styckjunkare Erik Hultén (vars son var C. E-plut på I15). Erik är förmodligen äldre A2-are som innehar ansvarsrollen i Försvarets rulla 1970 och innehar tjänst vid Norrlands Artreg i Östersund efter A2's nedläggning.
- 1972 (?) - Fj. Erik Andersson med skjutfältscentral i gamla Samuelstorp.
- (1978)- Fj. Erik Röjd med skjutfältscentral i Baggebol.
- Under I15's avveckling: Fj Kenny Sudowsson Senare: Kn. Roger Rapell Nu: Kn. Jan Larsson

Sevärt

Trevligt är att se orrarna kring heden. Det finns ett modernt fågeltorn utanför en av skogsöarna i Kattemossens östra del. Skjutfältet har också landets enda bestånd av Mosippa. Ett femtontal bunkrar som fortfarande finns kvar men idag ofta övervuxna av skogen. Fem av dem är av den stora modellen och fullt användbara än idag. PS var rädd om takens droppstenar och de värnpliktigas klotter som idag är fornhistoria. Årtalen 1932 och 1941 osv. finns kvar och är tydliga. Se men inte röra.

Uniform på jobbet-dagen 2024

Jag arbetar som speciallärare i matematik på en högstadieskola och fick lov att bära uniform den här dagen på jobbet.

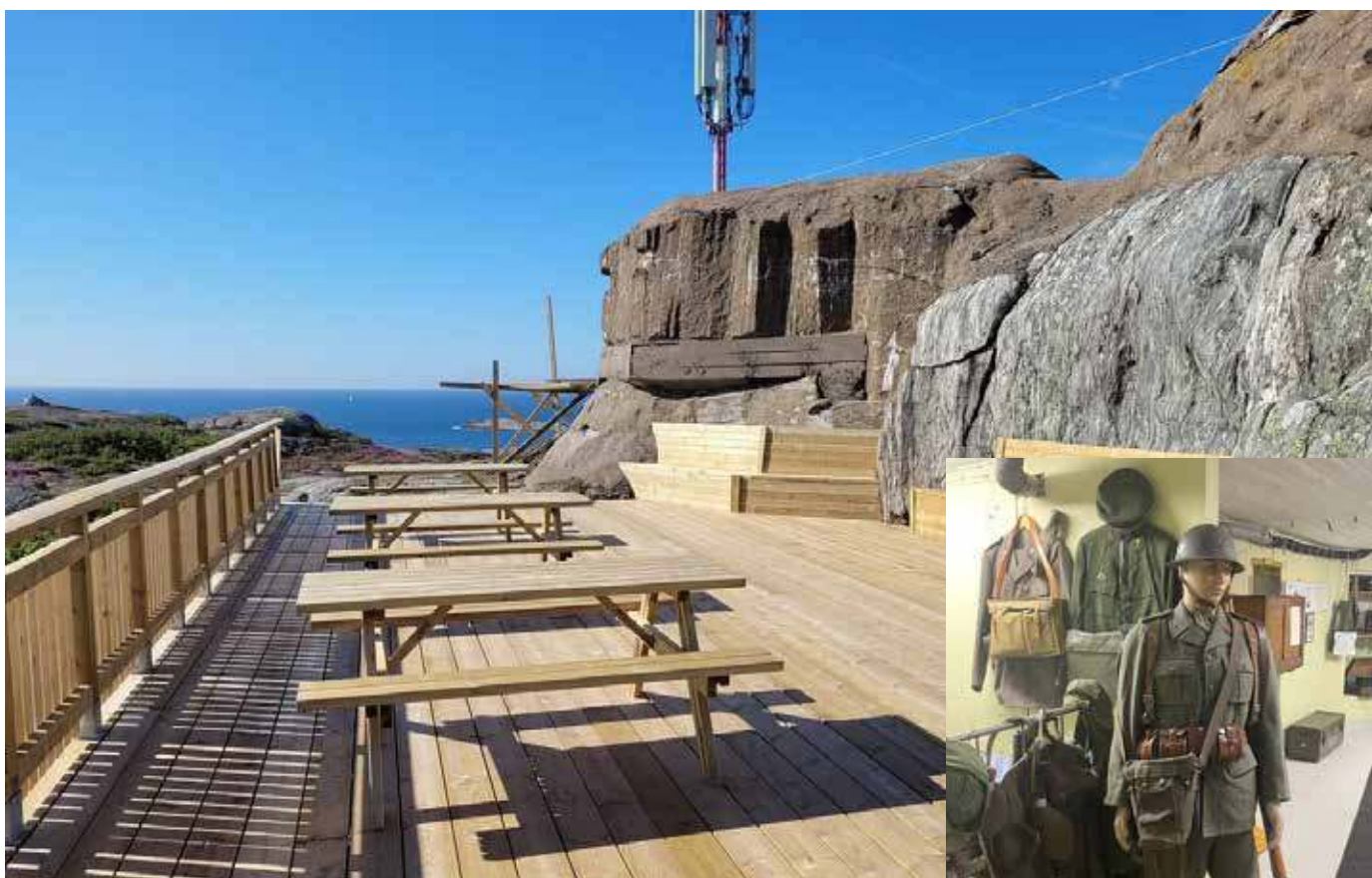
Mitt arbete innebär att jag stöttar elever i ämnet matematik. Detta gör jag genom att arbeta i alla våra arton klasser från årskurs sju till nio. Sammanlagt har vi ungefär 450 elever på skolan. Den här dagen var jag inne i två sjundeklasser och två åttondeklasser. Det blev en del frågor om Hemvärnet och min roll där som jag fick svara på.

ANNELIE SVENSSON

**SPECIALLÄRARE I MATEMATIK/
INFORMATIONSBEFÄL 44:E HVBAT**

Mätstation 5 Hyppeln

Hyppeln.

Var färdig 1941 för batteri Torslanda senare även Björkö. 25 man var förlagda under kriget och en tid därefter. Är man intresserad av lite historia och är tio stycken kan man boka en visning till en

kostnad av 125kr kaffe och mat går att orda men kostar extra. Är man inte tio så kan man gå in på Hyppeln.com så får man se vilka dagar vi har öppet. Vid bokning ring 0722424989. Arne.

Inne i Hyppeln.

Göteborgs garnison i fäders spår

Sedan många år tillbaka har Försvarsmaktsanställda årligen haft möjlighet att delta vid skidloppet Öppet Spår, 90 km klassisk stil.

Skidspåren leder från Sälen till Mora i böljande terräng samt över flacka myrmarker och har historiska anor. Här skidade en viss Gustav Eriksson, senare Kung Gustav Vasa, för att fly undan den danske kungens soldater 1521. Det första Vasaloppet genomfördes 19 mars 1922 och är nu världens största skidtävling.

Skidloppet genomförs oftast som ett Försvarsmaktmästerskap, FMM, och segrare i olika ålderskategorier koras. Dock var 2024 ett undantag och loppet var ingen tävling, men anställda erbjöds att delta. Idrott & Fysisk Prestation är sammanhållande för deltagarna som anmäler sig till skidtävlingen från Göteborgs garnison. Gemensam busstransport kör åkarna till Älvdalen där de sista förberedelserna inför loppet görs. Skidorna valas, nummerlappar förbereds, den sista kolhydratrika måltiden intas och därefter följer några få sömntimmar. Redan kl. 0300 serveras frukost i matsalen och därmed startar en lång dag i fäders spår.

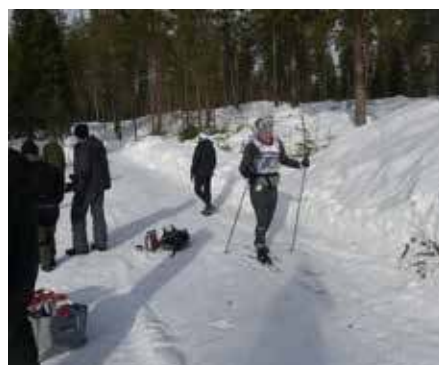
I kolonn åker samtliga förbands busar med spända skidåkare i mörkret på isiga, trånga fjällvägar mot startplatsen i Sälen. Försvarmakten har första startgrupp och i år var ca 550 personer anmälda. Det höga deltagarantalet kan bero på att det under säsongen varit goda möjlighet till skidträning även långt söderut under en lång tid. Ett bra år för att få många skidmil i kroppen helt enkelt.

Vädret och tillgången till snö påverkar såklart skidåkarens upplevelse i det långa spåret mot mål. I år hade de deltagare som åkte på söndagen det

riktigt motigt och slitigt under dagen. Lätt blött regn vid start och någon plusgrad gjorde spåren tröga, delvis bakhalt och i slutet blev spåren så uppkörda att de försvann. Vilka hjältar som tog sig i mål ändå! Idrott & Fysisk Prestation har alltid som vana att ha egna stationer mellan arrangörens vasaloppstationer, där vi bjuder på dricka och energi i olika former samt glada hejjarop till våra åkare.

Måndagens åkare hade bättre förutsättningar i spåret och fick även sällskap av Överbefälhavaren Michael Bydén.

Försvarmakten deltar vid flera idrottstävlingar under året och detta görs för att motivera individer att träna inför uppsatta mål. Att ha ett lopp att träna inför kan vara det som är avgörande för att en individ väljer att träna kontinuerligt eller inte träna alls. Tävlingar bidrar också till att olika förband möts i en annan kontext än arbetsmässigt och det är allmänt känt att idrott föreningar och sprider gemenskap och glädje.

Ordföranden har ordet

Jag brukar ju inleda den här artikeln med att hälsa sommaren välkommen åter till våra breddgrader. I år känns det mer relevant än någonsin med anledning av det fantastiska vädret vi har när detta skrivs (medio maj).

Våren har i stort följt det mönster av aktiviteter som sedan ett par år har etablerats. Däribland märks bland annat årsmötet den 18 april med ett trettiotal deltagare och ett synnerligen intressant föredrag om situationen i Ukraina, konsekvenser av NATO-utvidgningen och dess innebörd för Göteborg Svante Bergh. Vi har även fått lite bättre fart på våra Öppen Mäss-kvällar med genomförda föredrag av bland andra chefen för FömedC och chefen för Amf 4. Naturligtvis fortsätter även aktiviteter i traditionsrummet under Bertil Kärnefelts ledning. Ni som känner att ni har lite tid över och vill bidra till att utveckla den verksamheten är varmt välkomna att kontakta Bertil. I tillägg genomfördes den 2 maj en dagsutflykt till Vinga och Käsö under ledning av Bertil Kärnefelt med sedvanligt administrativt understöd från Sune Forsmark, mer om den synnerligen lyckade aktiviteten i en särskild artikel.

För tredje året har vi upprätthållit

traditionen att ge en utmärkelse till "Bäste Kamrat" vid inläggande värnpliktskull. Utmärkelsen delades ut av bataljonschefen i samband med uttryckningen i mitten av juni.

I enlighet med den sedan några år återupptagna traditionen att genomföra en träff med övriga föreningar kopplade till före detta KA-förband genomförs årets träff på Berga 16-18 augusti. När detta läses har anmälningstiden gått ut sedan några veckor men i skrivande stund pekar deltagandet på någonstans mellan 15 och 20 personer.

Vi kommer även i höst att arrangera en kortare tur i Göteborgs närområde. I år går färden till Aerozeum på Säve den 12 september. Håll utkik i er digitala brevlåda och i Facebookgruppen "gsgbgkf" för mera detaljer om resan och övriga aktiviteter nämnda ovan.

Slutligen kommer Kamratföreningens höstmöte att genomföras i anslutning till öppen mäss den 17 oktober. Vi hoppas kunna genomföra detta i samma format som under de senaste åren, alltså samling för lunch på mässen, information från Garnisonen och besök i Traditionsrummet på eftermiddagen följt av mötesförhandlingar, föredrag och middag på kvällen.

Vi behöver alltid nya medlemmar i föreningen, om någon som läser detta inte är medlem går det bra att sätta in

200 kronor på Plusgirokonto 33 32 61-6. Glöm inte att ange både fysisk adress och epost-adress så att vi lättare kan nå er med information.

Med dessa rader ber jag att få tillönska alla medlemmar en skön och avkopplande sommar, vi ses förhoppningsvis vid flera av de aktiviteter vi planerat för hösten.

PETER ADOLFSSON
ORDFÖRANDE
KAMRATFÖRENINGSSSEKTIONEN

Jubilarer

Kamratföreningen vill framföra varma gratulationer till de av våra medlemmar som firat jämna födelsedagar under det gångna året.

Om du fyllt jämnt under året, 60 och uppåt, och inte hittar ditt namn i listan beror det på att vi inte har ditt personnummer. Vi uppmanar alla medlemmar som vet med sig att vi inte har personnummer i vår matrikel att anmäla detta till gsgbgkf@gmail.com.

70 år

Torbjörn Löfgren ..... 4 februari
Thomas Gutebier ..... 2 maj

80 år

Lennart Lindgren ..... 2 januari
Leif Boman ..... 24 juni

Fördrag i samband med Öppen mäss hösten 2024

19 september

Representant för amfibieregementet ledning berättar om amfibiesystemets nu och framtid.

10 oktober

Denna kväll erbjuds ett föredrag med koppling till våra militärkulturhistoriska föreningar.

Föredraget är samordnat med Förbundets Västsvenska MilitärArvets höstmöte

Mer information kommer när sådan finns att presenteras på Facebook GSGBG mässen

17 oktober

Denna kväll kommer föredrag att arrangeras av garnisonens kamratförening.

Mer information kommer när sådan finns att presenteras på Facebook GSGBG mässen. Föredraget är samordnat med kamratföreningens höstmöte och återvändardag.

Det senare innebär att föreningens medlemmar under eftermiddagen tar sig runt på garnisonsområdet och erhåller information om vad som är på gång.

31 oktober

Representant för MRV berättar om planerna på att utveckla den territoriella ledningen och dess förband.

7 november

Kvällens föredrag arrangeras av Lv6 kamratförening och fokuserar på artilleri och luftvärn.

21 november

Kvällens föredrag kommer att arrangeras av Reservofficerssällskapet i Göteborg och Svenska flottans reservofficersförbunds göteborgskrets.

Mer information kommer när sådan finns att presenteras på Facebook GSGBG mässen.

För mer information om Öppen mäss bli medlem på Facebook-gruppen GSGBG mässen.

Tillträde till Öppen mäss

Alternativ 1.

Du har behörighetsbevis hemvärnspersonal kompletterat med giltig Id-kort. Förutsatt att ditt ärende är att besöka Öppen mäss så kommer du att komma in. Bil får medföras.

Alternativ 2.

Du är knuten till organisation, t.ex. förening, som har avtal med garnisonen och har meddelat dina personuppgifter till garnisonen. Du skriver mail till goteborg-besok@mil.se och uppger; personuppgifter, organisationstillhörighet och ärende. Om du skall besöka Öppen mäss kan du söka samma dag, i övrigt bör du söka en vecka i förväg.

GS GBG evenemangsplan för 2024

Notera att detta är en plan.

Förändringar i verksamheter och genomförandedatum kan komma att ske.

Skaldjursfest:	2024-10-05.
GS GBG Höstmöte 2024:	2024-11-19. (Lunch-möte)
Soldatsektionens Midvinterblot: ..	2024-12-06
Subbarnas Lillejul:	2024-12-13
Holkens återkomst 2025:	2025-01-18

Kamratföreningens utflykt till Vinga och Känso

Tidig morgon, 08:00 är rätt tidigt för de flesta av oss, den 2 maj träffades ett fyrtiotal medlemmar och respektive i Örlogshamnen på Karingberget för en tripp i södra skärgården. Vädret var så bra som man kan önska sig i början av maj, soligt men lite småkyligt i vinden. Prick 08:00 lade Börjessons fartyg "Fjordskar" ut från hamnen med siktet ställt mot Vinga och en knapp timme senare angjorde vi bryggan på Vinga. Där möttes vi av guider från Vinga Vänner som kunnigt och initierat berättade om både historiken kring ön och hur den används idag. Vi fick naturligtvis tillfälle att besöka museet som för länge sedan var Evert Taubes barndomshem, ett litet men mycket välorganiserat museum.

Det som väl i första hand förknippas med Vinga är nog fyren och den väldiga trekantiga båken. DE modigaste av oss tog tillfället i akt att klättra upp för de rätt många stegen i fyren för att njuta av den magiska utsikten från toppen. Vi noterade också att Garnisonssällskapets stuga på ön förefaller att vara i gott skick, den är liksom sällskapets övriga stugor, väl frekventerad under sommarmånaderna. Besöket på Vinga avslutades med en välsmakande fika på utrymmet i gästhamnen som går under namnet "Brända fläsket". Namnet lär härröra från besökare som kanske till-

Gruppbild på Känso.

bringat lite för lång tid i solskenet på bryggan.

Återigen på exakt utsatt tid lämnade vi så Vinga för den korta turen över till Känso. Väl där tog vi tillfället i akt för det obligatoriska gruppfotot. Som synes valde vi platsen framför byggnad 1 för denna aktivitet. Nästa aktivitet på Känso bestod av intagande av lunch, som traditionen bjuder, det var torsdag, så bestod den av ärtsoppa och pannkakor. I vanlig ordning hade Jesper och hans medarbetare gjort ett mycket bra jobb, maten smakade utmärkt!

Efter lunchen delades vi upp i två grupper för en rundvandring på ön, den ena gruppen under ledning av Kjell Sör-

quist och den andra av Bobo Bergquist, båda två mycket väl förtrogna med historiken runt ön. För en del av oss var det första besöket på ön så det blev mycket frågor och diskussioner under rundvandringen. Efter rundvandringen serverades återigen kaffe med tilltugg i anslutning till matsalen innan det blev dags att borda vår båt för återfärd till Karingberget.

Ett varmt tack till alla glada som deltog i resan. Ett särskilt tack till Anders Berntsson för idé och initiativ, till Bertil Kärnefelt för organiserandet och till Sune Forsmark för sedvanlig fläckfri administration kring resan.

Hamnen på Vinga.

Garnisonssällskapets stuga på Vinga.

Brända fläsket på Vinga.

Museet på Vinga.

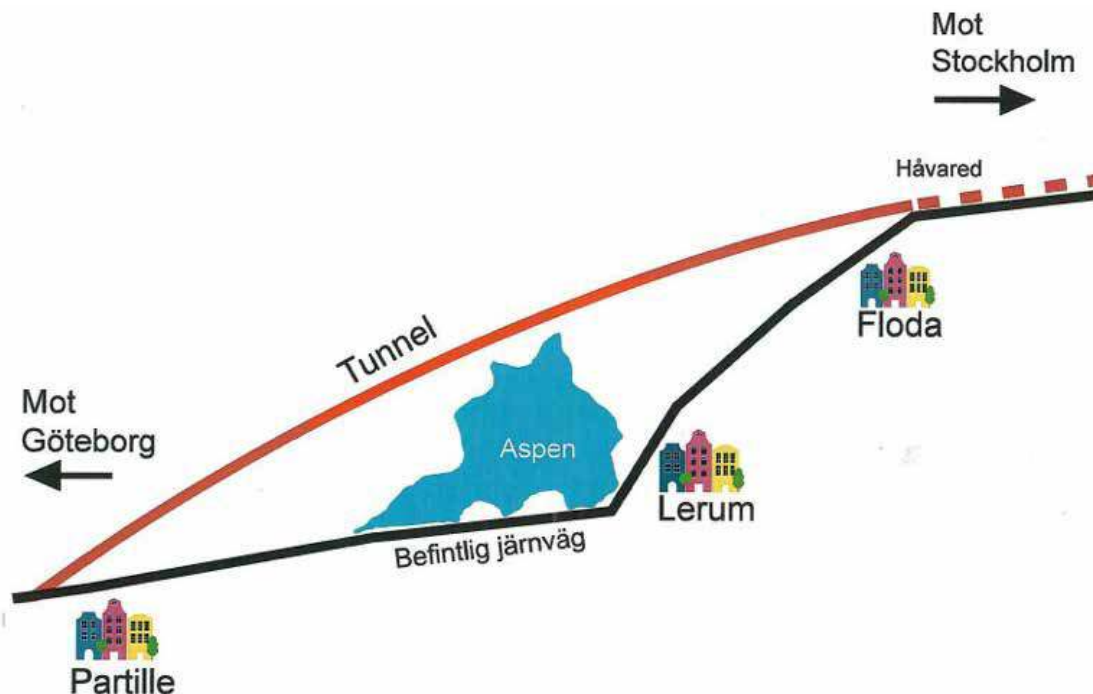
Översikt Vinga.

Fika på Vinga.

Halvhjärtad satsning på Göteborgs hamn ger dåligt resultat.

Icke synkroniserade investeringsplaner kostar samhället miljarder!

Göteborgs hamn är Nordens största och viktigaste hamn. Men hamnen är inte enbart kajerna och kranarna i Göteborg. Hamnen börjar långt ute till havs vid inseglingrännorna och slutar långt inne i land bland annat vid hamnens "dry ports". Hamnens betydelse också för NATO är stor.

Staten har beslutat satsa på en muddring av inseglingrännorna så att större fartyg kan angöra hamnen. Man talar om containerfartyg som kan lasta 24 000 containrar. Men dessa containrar ska inte stanna i hamnen utan måste transporteras vidare tillsammans med allt övrigt gods som omsätts i hamnen. För denna del av transportkedjan planeras ingen nödvändig kapacitetsökning.

24 000 containrar ställda på en rad skulle bilda en 17 mil lång sträcka. Antag att dessa containrar ska fraktas på Västra Stambanan med godståg med 40 vagnar per tåg. Det skulle krävas 600 godståg plus 600 godståg i retur. Det innebär sammanlagt omkring 90 godståg per dygn under två veckor. Antagandet är inte orimligt eftersom huvuddelen av hamnens järnvägstransporter går via Västra Stambanan. Dessutom tillkommer övrigt

gods på järnväg till/från hamnen.

Effekten för järnvägstrafiken är att mycket av den övriga trafiken trängs ut. Västra Stambanan blir i framtiden en godstrafikled med plats för ett och annat snabbtåg till/från Stockholm. Pendeltågstrafiken får reduceras kraftigt eller tas bort. Hur pendlingen ska gå till i framtiden har man inte tänkt så noga på. Alternativet väg E20 är redan idag nära sitt kapacitetstak.

Denna utveckling är Trafikverket medveten om, men väljer kortsiktiga lösningar som mötesspår och punktinsatser. Lerums station är det senaste exemplet. Pengar tycks saknas för långsiktiga stabila lösningar, medan katastrofprojektet Västlänken får kosta hur mycket som helst. Beräkningar visar att sträckan Göteborg-Floda (-Alingsås) är ett av de samhällsekonomiskt mest lönsamma järnvägsprojekten i Sverige

Västra Stambanan är byggd på instabila leror. Flera ras har inträffat. Järnvägen passerar samtidigt åtta samhällen mellan Göteborg-Alingsås. Den miljömässiga påverkan med buller, vibrationer och elektromagnetisk strålning är alltför stor redan idag.

Sveriges inträde i NATO ställer krav på säkrare järnvägstransporter, också till/från Göteborgs hamn. En utbyggnad av Västra Stambanan i en tunnel norr om sjön Aspen ger NATO en trygg järnvägssträckning i tunnel med möj-

lighet att spränga ut bergrum i anslutning till spåren. Samtidigt skulle X2000 trafiken och godstågstrafiken få egna järnvägsspår med tillräcklig kapacitet. Pendeltrafiken kan vara kvar på befintlig bana utan nedläggningar av befintliga stationer och med möjlighet att fördubbla trafiken. Säkerheten ökar, järnvägstrafiken kan upprätthållas, även om ett skred skulle slå ut befintlig järnväg.

Dagens fastlåsta planeringsläge för investeringar i järnvägsnätet är ett hinder för att farledsfördjupningen till Göteborgs hamn skall kunna synkroniseras med utbyggnaden av Västra Stambanan. Ett ökat antal containrar i Göteborgs hamn måste självklart kunna fraktas vidare och då helst med järnväg. Det är därför viktigt att snarast koordinera planerna för farledsfördjupningen och utbyggnaden av Västra Stambanan samt lösa finansieringsfrågan.

Lösningen är enkel. Ge Trafikverket i uppdrag att omgående starta planeringen för en nödvändig utbyggnad av Västra Stambanan till fyrspårskapacitet mellan Göteborg-Floda-Alingsås.

**BJÖRN STAHRÉ
TANKESMEDJAN
JÄRNVÄGSFÖRENINGEN I LERUM**

RESA TILL BERLIN OCH DRESDEN

3-9 juni 2024

En klassisk "Bunkerresa" enligt deltagarna. Resenärerna brukar vara pensionerade militärer, militärhistoriskt intresserade och en del Möp-ar. De är sällan externa guider behöver användas eftersom resenärerna själva är pålästa.

Första dagen var en ganska typisk bunkerresedag. Vi var inkvarterade på ett f.d. gods på preussiska landsbygden norr om Berlin. Numera pensionat med mat.

I bilarna kl 0800.

Första målet var Himmlers massör Felix Kerstens gamla herrgård. Numera nästan ruin. Det var här man förhandlade mellan Himmler och svenska representanter från judiska världskongressen om det som skulle bli aktionen med de vita bussarna. Här fanns det en genuin stämning av ett förgånget 40-tal. Ekot av Himmlers Mercedes fanns kvar i den vildvuxna grönskan.

Sedan snabbt till ruinerna av en tysk ammunitionsfabrik som de Allierade aldrig upptäckte då transporter till och från skedde på nätterna på småvägar som var av betong. Såg ut som grusvägar från luften.

Därpå till SS Sjukhuset Hoenluchen. Numera bostadsrättsförening. Även Himmler hade en lägenhet här. Man ser fortfarande det ursprungliga i området. Intressant att se hur omgivningarna är integrerat in i dagens tyska samhälle. Även en liten rysk kyrkogård besöktes.

Till koncentrationslägret Ravensbrück. Lägret är borta, men alla tjänstebostäder är kvar i bra renoverat skick. Säger en hel del om strukturen runt lägret. Ett bra museum. Rekommenderas.

Jaktslottet Schorfheide

Carinhall

Dresden.

Lunchschnittel mtbh aväts i tysk småstad.

Snabbt vidare till resterna av Görings Carinhall. Mest idag ett igenvuxit myggparadis. Det enda hela är två bastanta vaktkurer i sten med tillhörande bostäder. På andra sidan sjön finns Görings f.d. gästhem, idag hotell och restaurang. Väggarna är fulla med jakttroféer som man inte talar om vem som har skjutit dem. Att stället är välbevarat beror på att DDR hade stället som gästbostad för utländska prominenta gäster. Även Palme har bott här.

Vidare till slottet Schorfheide. Numera jaktmuseum. Har en hel del artefakter från Carinhall inkl en vacker kopia av Cellinis "Nymfen från Fontainebleau", varför står den oskyddat ute? Det har varit ett kungligt jaktslott i generationer och under DDR-tiden. Inga utländska turister.

Sista besöksmålet för dagen var Göbbels "sommarstuga" Bogensee. Vackert hus med arkitektoniska finesser som nedhissbara panoramafönster. Intressanta omgivelningar med skolor från DDR-tiden.

Felix Kerstens gård

Hoenlychen sjukhus

Det här var EN dag!
Resterande dagar var lika detaljerade med besök på:

"Story bunker" Berlin. Nytt museum som behandlar i detalj det i Tyskland känsliga ämnet "Adolf Hitler". Mycket bra, fast vi nördar noterade att man inte tog upp Hitler's tid som rödgardist under Munchen-kommunen...

Olympiabyn 1936, mycket finns kvar som kan ses om man klättrar igenom staket...

Rester av ett jättelikt pansarregemente utanför Berlin.

Tyska armens centrala bunkerkomplex söder om Berlin. Här planerades Operation Barbarossa.

Besök i Dresden med genomgång av bombningar och återuppbyggnad. Lite av ett Munchen utan utländska turister. Här kan man tillbringa en vecka.

Res med Bunkerresor! Ett glatt gäng som besöker totalt utda resmål.

JAN ANDERSSON

Göbbels fritidshus Bogensee

Ordföranden har ordet

Det lackar mot sommar. Just nu är det främst svetten som lackar, då det är 26 grader i skuggan!

Kamratföreningen har haft ett digert program under våren med många välbesökta arrangemang.

Först hade vi brigadgeneralen Anders Svensson. Han har ett förflutet som såväl chef för luftvärnsregementet i Halmstad som P 4 i Skövde. Han klagade t.ex. att Sverige i NATO kommer att vara ett uppmarsch- och underhållsområde, och att ev strider kommer att stå främst i Finland och de baltiska staterna. Dit kommer vi att sända våra brigader. Dessa kommer att förbands omsättas så att det organiseras lokalförsvarsförband för försvar av knutpunkter i Sverige.

Hemvärnet ökar i betydelse. Världsstöd - dvs. förmåga att ta emot NATO förband och snabbt förflytta dem till fronten blir prioriterat.

Han tryckte även på vikten av drönare.

Vid årsmötet hade vi besök av ställföreträdande chefen för Luftvärnsregementet överstelöjtnant Jan Ohlson.

Han berättade att luftvärnet ges prioritet, men att det ändå kommer att finnas alltför få eldenheter i vårt stora land. Han visade på utvecklingen framtidens luftvärn. Han klarade också ut att alla förband måste ha en förmåga mot drönare.

Ordföranden höll föredrag, och det viktigaste budskapet var att Ukraina inte får förlora.

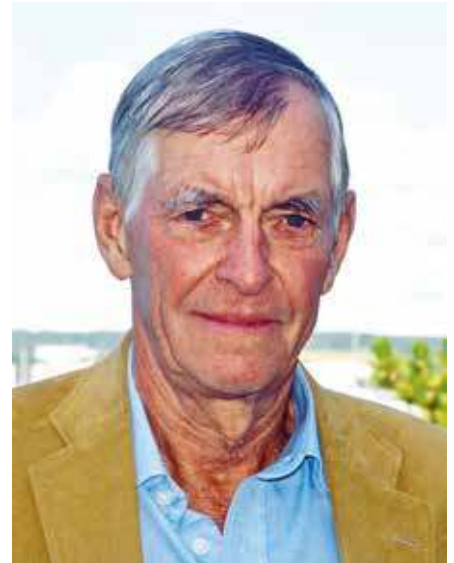
- Det skulle innebära att ukrainska soldater om några år kan slåss för Ryssland
- NATO försvagas starkt.
- Demokratin visar att den inte kan stå emot diktaturen
- Den starke får mandat att attackera sin mindre granne.
- Sverige hamnar om några år i avsevärd risk för krig.
- Vi måste därför vänja oss vid att göra verkliga uppoffringar för Ukraina.

Kom ihåg att de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland tar allt hårdare. Den krigsekonomi Putin infört drar ner levnadsnivån för folket. Det gryr en oro i landet. Det finns därför anledning att hoppas på en rejäl förändring i landet senast 2025.

Vi har haft den kände forskaren Tomas Ries som talare. Han har amerikansk bakgrund och har jobbat i alla de nordiska länderna. Han har stora kunskaper om NATO och det säkerhetspolitiska läget som han utvecklade väl. Han bedömer också att Ryssland kan misslyckas.

I april så kom Försvarsberedningens rapport. Den var intressant men ganska allmänt hållen. Därför var det intressant att lyssna på Tommy Åkeson, som varit huvudsekreterare i Beredningens arbete. Hans genomgång beskrivs i en egen artikel i tidningen.

Våra härliga damer på massen har glatt oss med god mat och mycket trevligt bemötande. Marie Arthure'n gav oss dessutom en mycket fin kväll med

middag och ABBA musik från Benny och Björn.

Tyvärr kommer våra damer att sluta i höst så, vi håller nu på att söka en långsiktig lösning för massen gärna med lunchöppet!

Vi har haft en mycket lyckad torpaf-ton med rekordmånga besökare.

Den 10 augusti så arrangerar vi Regimentets dag. Denna blir särskilt högtidlig, då det 2024 är 400 år sedan regementet bildades. Anteckna i almanackan!

Sedan drar höstens program igång med bl a den fiska militärattachén. Välkomna då och ha en fin sommar!

SVANTE BERGH
ORDFÖRANDE

Traditionsenligt firande av Sveriges Nationaldag i Ramnaparken

Nationaldagen 2024 i Borås inleddes med firande i Ramnaparken. Vädergudarna var nådiga och regnet upphörde strax innan det var dags för Hemvärnets Musikkår Borås med fanvakt ur Älvsborgs Hemvärnsbataljon att inta sina platser till tonerna av Älvsborgs Regementes marsch.

Bestyrelsens ordförande Annelie Jernberg hälsade alla morgonpigga besökare välkomna och flaggan hissades samtidigt som fanvakten utförde parad för fanorna. Därefter hölls korum med predikan av Per Ulvestig. Hymn till Västergötland framfördes av solisten Carl-Gustaf Ekström och Annelie Jernberg läste dikten "I Sverige" av Bo Tyvik. Nationalsången sjöngs unisont och därefter avmarscherade fanvakten till Älvsborgs Hemvärnsbataljons marsch.

Efteråt serverade Lottakåren kaffe och bulle samtidigt som besökarna blev underhållna av en saxkvartett ur Hemvärnets Musikkår Borås.

ANNELIE SVENSSON
INFORMATIONSBEFÄL 44:E HVBAT

Älvsborgare!

**Kamratförening I 15 vårdar fd.
Kungligt Älvsborgs Regementets
minnen, men vi jobbar också för
dess framtid i ett växande total-
försvar.**

Vi i föreningen KFI 15 inbjuder nu till firandet av Regementets dag. Så! vänner av Älvsborg och Älvsborgare (gamla som blivande)

- Välkomna till det gamla Regementsområdet i Borås den 10 augusti 2024!

Dagen blir speciell, eftersom det är dagen då vi kommer att fira att Älvsborgs Regemente sattes upp år 1624.

Med andra ord "vi kommer att fira ett 400 års jubileum!"

Vi hoppas kunna erbjuda en resa från "Nu till Då" i en militär, såväl som i civil verksamhet och detta då inom Totalförsvarets ram.

Därtill kommer vi att försöka åstadkomma en välkomnande miljö, som är såväl bekant för de som än gång minns, men också som för de som undrar vad det var som händer däruppe i "Regementsstaden".

Programmet startar på lördagen den 10 augusti klockan 0900

med en samling på gamla kaserngården framför vårt vackra kanslihus.

Efter en invigningscermoni med musik och fanor och ett välkomsttal av Borås kommun, så blir det uppvisningar av flera olika historiska kamratkretsar och föreningar på vår gamla kaserngård.

Vår egen Älvsborgs Hemvärnsbataljon kommer att visa upp sin förmåga i vad är "Här och Nu!"

Detta kommer att ske såväl på förmiddagen, såväl som på eftermiddagen.

Som avslutning kommer vi att "Troppa fanan" och skjuta en avslutningssalut! Det bli kanon.

Utöver det avser vi att kunna ha intressanta föreläsningar om "Sverige i Nato och betydelsen för västra Sverige

Därutöver kommer vi runt vårt eget soldattorp erbjuda såväl gammal soldathemsmiljö som traditionell soldatmusik från tiden vid Fristad Hed,

Vid soldattorpet kommer det också att finns möjlighet till en "soldatförtäring" men till självkostnadspris.

Självklart har vi aktiviteter runt detta, så att hela familjen, gammal som ung och barn, kan må riktigt gott i en gammal traditionell enkel soldatmiljö.

I vårt gamla kanslihus kommer vårt museum, liksom vårt bibliotek att vara öppna. Där går att köpa en historisk bok, eller något traditionellt I 15 emblem.

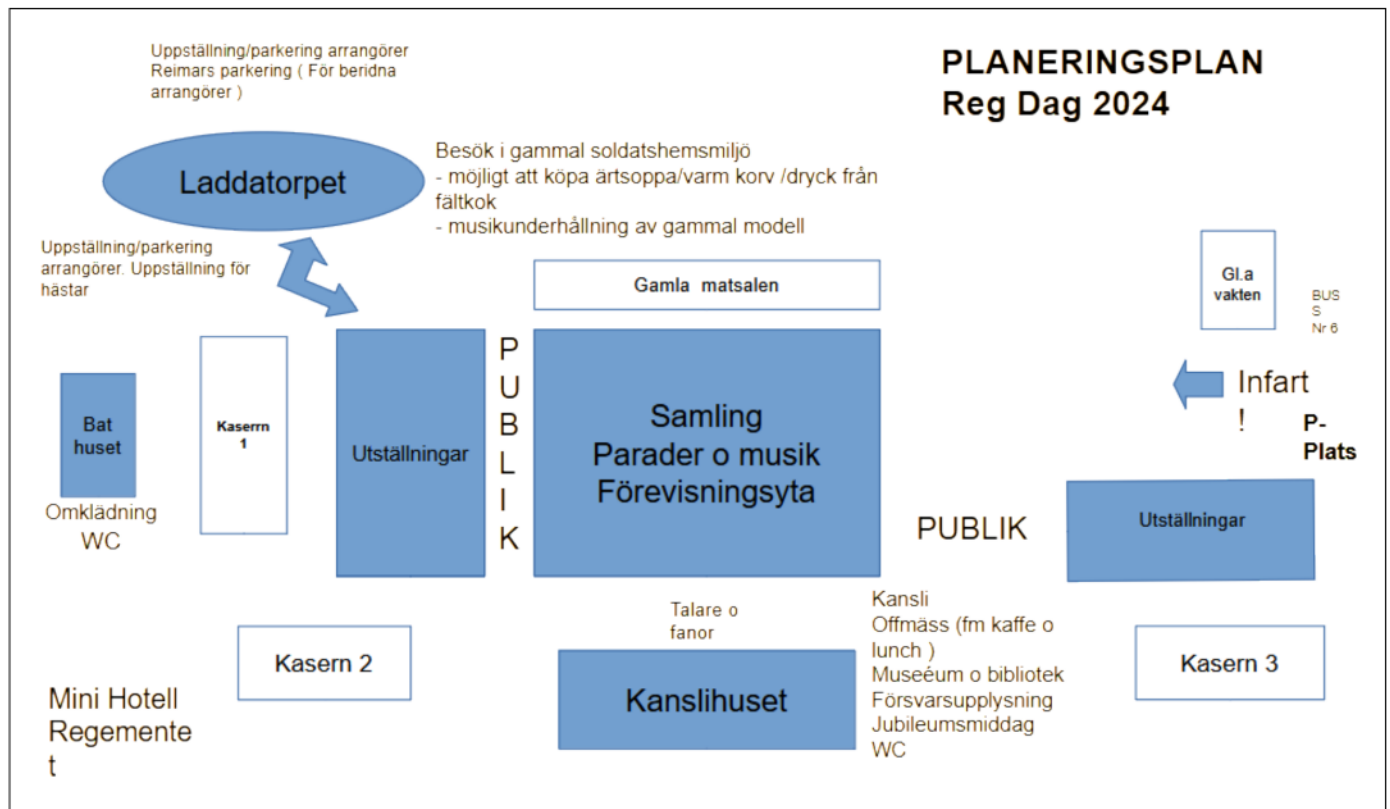
På vår anrika Mäss kan man också ta en förmiddagsfika, eller äta en god lunch i en verkligt traditionell officersmässmiljö.

Efter att dagens förevisningar är avslutande kommer det att genomföras en jubileumsmiddag på mässen i gammal stil.

Vi hoppas alla på att få en fantastisk jubileumsdag.

Möt upp! och Varmt välkomna!!

**ULF R JOHANSSON
SAMORDNARE REGEMENTETS DAG
2024**

FÖRENINGEN FÖR GÖTEBORGS FÖRSVAR

Föreningen har sedan dess bildande 1912 haft som ändamål "att under samverkan med militär eller annan myndighet stärka rikets försvar inom Göteborg och Västsverige".

Föreningen anordnar försvars- och säkerhetspolitiska informationsmöten, seminarier och debatter där kvalificerade deltagare från politik, myndigheter och akademi bidrar. Som medlem får man den fristående försvarstidningen "Vårt Försvar".

För att bli medlem betalas medlemsavgiften på 200 kronor för ständigt medlemskap till föreningens bankgiro 5703-5263. Skicka samtidigt ett mejl till sekreterare@goteborgsforsvar.se med ditt namn, adress och telefonnummer.

FÖRENINGEN HAR EN EGEN HEMSIDA:

www.goteborgsforsvar.se Surfa in och ta del av vårt program med föreläsningar och annan information!

Tidningen utkommer fyra gånger per år och innehåller många artiklar av stort värde för den som vill följa med i försvarsdebatten.

Återanvänd gärna tidningen genom att låta den hitta nya läsare.
Arbetsplatsens fikarum, släkting, pizzabutiken, frisören, idrottsklubben osv.